

Intocht

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Zacharja 14, 1-11

2^e schriftlezing: Marcus 11,1-14 en 20-25

Gemeente van Jezus Christus,

Waar begint verandering? Waar ontstaat een beweging van verandering ten goede? Is dat bij individuele mensen, die hun levenshouding en gedrag veranderen; die zo om zich heen anderen tot verandering inspireren; zodat verspreid over de samenleving diverse vlekjes van verandering ontstaan? Of begint verandering ten goede bij een middelpunt, een voor ieder zichtbare kern, van waaruit een beweging als een golf zich verspreid, mensen als het ware meeneemt in een stroom. Bij de profeten van het Oude Testament vinden we beide visies op het ontstaan van verandering, van omkeer, van afkeer van het kwade en toewending naar het goede, naar eerbied voor God en mensen, naar gerechtigheid en vrede.

De profeet Jeremia bijvoorbeeld spreekt over wat er zal gebeuren in de harten van mensen, van ieder mens afzonderlijk, van mensen her en der. 'De dag zal komen - spreekt de Heer - dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot... Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk.' (Jeremia 31, 31-33)

De profeet Zacharja daarentegen is meer die andere visie toegedaan. Zijn profetieën zijn ontstaan in de tijd vlak na de Babylonische ballingschap. De ene na de andere grootmacht bepaalde en bepaalt dan nog steeds het lot van Israël: Assyriërs, Babyloniërs, Perzen, Grieken, Romeinen. Moet dat altijd maar zo doorgaan? Is er geen wending mogelijk? Is er nooit eens iemand die met gezag een andere richting wijst? Is ergens in deze wereld een midden, een centrum, een stad van vrede, waar recht en vrede uitstroomt? (Zacharia 14,8) De profetie van Zacharja die wij vanmorgen lazen, hebben deze vragen als achtergrond. Die gaat over dit verlangen naar een centrum, een stad van vrede, waar het recht als helder water overvloeit. En niet alleen een middelpunt, maar ook een hoogtepunt. Heel het land zal vlak worden, alle bergen worden geëffend, maar Jeruzalem behoudt zijn hoogverheven plaats (Zacharia 14,10).

Jezus was aanvankelijk de eerste weg, de eerste visie toegedaan, die van Jeremia zou je kunnen zeggen. Hij trekt van dorp naar dorp, van stad naar stad. Van de ene ontmoeting naar de andere. Zijn prediking van het koninkrijk van God en de tekenen die hij doet, zijn

bestemd voor afzonderlijke mensen, kleine groepen of gemeenschappen. Enkelingen her en der roept hij om hem te volgen. Er ontstaan kleine vlekjes van verandering ten goede, een tollenaar die teruggeeft wat hij onrechtmatig had verkregen, verstotenen die weer in de gemeenschap worden opgenomen, zieken die beter worden, mensen die nieuwe hoop krijgen, een nieuwe verhouding tot God. Zo gaat Jezus te werk. Tot hij gaat inzien, dat hij naar het centrum moet, dat hij moet opgaan naar Jeruzalem, dat hij de tempel moet binnengaan. In dat centrum van godsdienst en maatschappij moet het koninkrijk van God voluit verkondigd worden. En dus gaat Jezus met zijn leerlingen op weg naar Jeruzalem (Marcus 10,32). Dan gaat hij dus die andere weg, de weg van de profeet Zacharia.

Vanaf het moment dat Jezus Jeruzalem nadert, speelt de profeet Zacharia dan ook een belangrijke rol in het verhaal dat de evangelisten vertellen. Alsof Jezus de profeet Zacharia als denkbeeldige reisgenoot heeft. Het begint met de intocht op een ezelsveulen. Dat dier lijkt rechtstreeks van Zacharia's profetieën te zijn weggelopen:

'Juich, Sion,
Jeruzalem, schreeuw het uit van vreugde!
Je koning is in aantocht,
bekleed met gerechtigheid en zege.
Nederig komt hij aanrijden op een ezel,
op een hengstveulen, het jong van een
ezelin.
Ik zal de strijdwagens uit Efraïm verjagen,
en de paarden uit Jeruzalem;
de bogen worden gebroken.
Hij zal vrede stichten tussen de volken.
Zijn heerschappij strekt zich uit van zee
tot zee,
van de Rivier tot de einden der aarde.'
(Zacharia 9, 9-10)

Ook wordt nadrukkelijk vermeldt, dat Jezus naar de Olijfberg gaat, als hij Jeruzalem nadert. Waarom daarheen? Omdat dat de plek is, volgens de profeet Zacharia, waar God zich aan het eind der tijden zal openbaren - zo lazen we (Zacharia 14, 4). En dus begint de intocht vanaf de Olijfberg (Marcus 11,1).

Toen Jezus van strategie en koers veranderde, toen hij

doelbewust op weg ging naar Jeruzalem, waren zijn leerlingen ongerust. Ze waren bezorgd dat Jezus daar gevaar zou lopen. Ze begrepen de noodzaak die Jezus zag ook niet, die innerlijke drang die Jezus voelde om naar Jeruzalem te gaan. Waarom niet gewoon blijven rondtrekken, van dorp naar dorp, van streek naar streek, zoals ze steeds hadden gedaan? Dat was toch veel veiliger. Ze begrepen zeker niet, wat Jezus daarover zei. Dat Jezus alle risico's wel móest lopen, ze haast op móest zoeken. Dat de Mensenzoon wel moest lijden (Marcus 10, 32-34).

Maar als Jezus dan op Jeruzalem toe rijdt, gezeten op het ezeltje van Zacharja, dan valt opeens bij de discipelen alles op zijn plek. Dit is de intocht van de koning van de vrede, waarover Zacharja profeteert. Dit is psalm 118:

‘Laten wij juichen en ons verheugen.
Hosianna - Ach Heer, breng toch
bevrijding,
Heer, laat het toch gelukken!
Gezegend die daar komt in de Naam van
de Ene...
Vier feest en ga met groene twijgen
tot aan de horens van het altaar’ (Psalm
118: 24-27)

Ze spreiden hun mantels voor Jezus op de grond uit. Anderen spreiden takken met bladeren uit, die ze in het veld afhakken. Leerlingen en omstanders juichen en zingen flarden van psalm 118. Ze zingen ook:

‘Gezegend het komende koninkrijk van
onze vader David. Hosanna in de hemel!’

Een vrolijke verwachtingsvolle intocht, de begeleiding en verwelkoming van een koning die niet hoog te paard, maar laag te ezel Jeruzalem komt binnenrijden.

Volgens Marcus is Jezus aan het einde van zijn leven zeven dagen in Jeruzalem geweest. De intocht gebeurde op de eerste dag. In Jeruzalem aangekomen gaat Jezus meteen naar de tempel, neemt daar alles in ogenschouw en verlaat dan weer de stad - want het was al laat was geworden - om in Betanië te overnachten.

Wat voor indrukken Jezus in de tempel, het hart van de stad, heeft opgedaan, blijkt de volgende ochtend (de ochtend dus van de tweede dag). Jezus en zijn volgelingen gaan opnieuw naar Jeruzalem. Onderweg, vertelt Marcus, kreeg Jezus honger. Dat het niet om gewone honger gaat, blijkt al snel in het verhaal. Het is honger en dorst naar gerechtigheid die Jezus naar een vijgenboom langs de kant van de weg drijft. Er zitten bladeren aan de boom, maar geen vijgen. Vanzelfsprekend, want het was nog geen vijftiende.

Maar Jezus projecteert al zijn teleurstelling en boosheid en verdriet over wat hij in de tempel heeft gezien op deze boom. Zoals er aan de boom geen vruchten zitten, zo had Jezus in de tempel ook geen vruchten gevonden, van gerechtigheid of eerbied. Geen godsvrucht in de ware zin groeide en bloeide er in de tempel. En daarom zegt Jezus tegen die boom die dus eigenlijk staat voor de tempel: ‘Nooit ofte nimmer zal er nog iemand vruchten van je eten.’ Opnieuw in Jeruzalem gekomen zal Jezus op deze tweede dag als een razende het tempelplein schoonvegen, de verkopers verjagen, de tafels van de geldwisselaars omver smijten. Wij lazten dit een paar weken terug, in de versie van de evangelist Johannes. En aan het einde van deze opnieuw veelbewogen dag gaat Jezus weer de stad uit.

De volgende morgen, op de derde dag, komen Jezus en zijn leerlingen op weg naar de stad weer langs de vijgenboom en zien dat de boom verdord is. Het gesprek dat dan ontstaat, gaat niet over de tempel, het hart van de stad en van het geloof, het middelpunt waar nieuwe dingen van Godswege mogen worden veracht - nee, dan gaat het juist weer over de harten van mensen. Jezus zegt dan: ‘Heb vertrouwen in God. Ik verzeker jullie: als iemand tegen die berg zegt: “Kom van die plaats en stort je in zee” en niet twijfelt in zijn hart, maar gelooft dat gebeuren zal wat hij zegt, dan zal het ook gebeuren.’

Door de lezing uit Zacharia begrijpen we, enigszins, waar het hier om gaat. Geloof dat bergen verzet. Dat zijn geen bergen werk. Het gaat ook niet om het uit de weg ruimen van dingen waar je als een berg tegenop ziet. Het betekent ook niet het aanwenden van wonderbaarlijke krachten. De berg die van zijn plaats komt en in zee stort, dat is de Olijfberg, waarover Zacharia sprak, de berg die in tweeën zal splijten: de ene helft glijdt weg naar het noorden, de andere helft naar het zuiden, zodat er een breed dal ontstaat. En daar zal God verschijnen. Jezus blijft dus vurig geloven in een beslissende verandering in het hart van de stad, wanneer hij verwijst naar de berg bij Zacharja die van zijn plaats komt. Maar hij verbindt het met geloof, met vertrouwen dat zetelt in de harten van mensen. Wanneer mensen met heel hun hart vertrouwen op die beloofde verandering ten goede, waar de profeten van spraken en waar Jezus van uitging, dan gaat het ook gebeuren. Verandering in het hart van de stad en verandering in de harten van mensen horen bij elkaar en werken op elkaar in en bevruchten elkaar.

Er is daar in Jeruzalem verandering begónnen, geloven wij; vanaf Jezus' intocht in de stad. Een beslissende wending, door Jezus' lijden en dood en opstaan. Anders dan verwacht. Anders dan voorzien door Zacharja. Anders dan gehoopt door de discipelen. Maar wel een beweging, die over de hele wereld is gegaan. Het is het hart van de geschiedenis geworden, geloven wij. Het begon in het hart van de stad, het heeft de

godsdienst in het hart geraakt. En het is van daar uit blijven stromen en stuwen en waaien.

Maken wij deel uit van een beweging? Worden wij meegenomen met een stroom? Worden we voortgestuwd door een veranderende kracht? Ja, dat denk ik wel. Maar of wij dat ook zo ervaren? In bepaalde delen van de wereld en in bepaalde perioden van de geschiedenis zullen mensen dat zeker zo ervaren of ervaren hebben. Maar geldt dat voor ons?

We moeten ons er wel toe verhouden, tot die beslissende gebeurtenis rond Jezus, in het hart van Jeruzalem. Het moet wel óns hart raken. We laten ons niet zomaar meeslepen. Het moet ook onze keuze zijn: láát ik mij in beweging brengen door die golf van vrede en gerechtigheid, die God in Jezus op gang heeft gebracht.

En dat lijkt toch weer meer op die eerste visie op het ontstaan van verandering: verandering begint in de harten van mensen.

Raakt het mij in de kern van mijn wezen, als bij een beslissende ontmoeting? Raakt het mij zo, dat ik als vanzelf in beweging kom, de vrede ga zoeken, gerechtigheid ga najagen, om mij heen, her en der en in mijzelf, opdat ook op aarde vrede ontstaat en gerechtigheid groeit.

Dat is wat ons te doen staat de komende Stille Week, ons verhouden tot wat er in Jeruzalem gebeurde, toen, die ene beslissende week. Ons hart ervoor openstellen, als bij een beslissende ontmoeting die alles anders maakt.

Amen.

Figuur 1: Intocht, Deodaa Visser